

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR – 4101-032-02/2014
P/14/084

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/084 – Zarządzanie własnością intelektualną w szkołach wyższych
Okres objęty kontrolą	Od 1 października 2011 r. do 30 września 2014 r.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Wojciech Zdasień, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93730 z dnia 29 stycznia 2015 r.2. Tomasz Gaweł, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 93727 z dnia 21 stycznia 2015 r.3. Zbigniew Polak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93766 z dnia 6 marca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2, 5-6 i 704-705)
Jednostka kontrolowana	Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki, ul. Warszawska 24, 31-155 Kraków (dalej Uczelnia lub PK).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. inż. Kazimierz Furtak, Rektor Uczelni

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna¹

W okresie objętym kontrolą Uczelnia stworzyła warunki sprzyjające ochronie własności intelektualnej oraz transferowi innowacji do gospodarki. Utworzono organizacyjne podwaliny dla osiągania celów ujętych w Strategii Rozwoju PK, których jednak w okresie objętym kontrolą nie udało się zrealizować.

W ocenie NIK przyjęte w Uczelni zasady wynagradzania oraz okresowej oceny twórców sprzyjały promowaniu pracy badawczej nad rozwiązaniami o potencjale komercyjnym. Sprawy ochrony własności intelektualnej i komercjalizacji wyników badań naukowych powstających na PK określono w regulaminach.

Dążąc do ochrony swojej własności intelektualnej oraz kreacji warunków transferu technologii do podmiotów gospodarczych, Uczelnia utworzyła jednostki organizacyjne mające za cel prowadzenie takich działań oraz budowała, wśród studentów i pracowników, świadomość w zakresie ochrony własności intelektualnej. Jednak dotychczasowe przedsięwzięcia nie znalazły odzwierciedlenia w szerszym, udokumentowanym transferze technologii, Uczelnia nie uzyskała z tego tytułu istotnych rezultatów ekonomicznych, a pomiędzy latami akademickimi 2011/12 i 2013/14 koszty ochrony intelektualnej na PK wzrosły ponad dziesięciokrotnie.

W okresie objętym kontrolą Uczelnia dysponowała potencjałem naukowo-technologicznym, umożliwiającym realizację badań naukowych w obszarach swojego działania. Wyników tych badań nie udało się jednak, w szerszej skali, wdrożyć w sektorze przedsiębiorstw, mimo realizacji przez Uczelnię wniosków NIK z poprzedniej kontroli², dotyczących zwiększenia efektywności działań mających na celu komercjalizację wyników badań. Powołane w tym celu Centrum Transferu Technologii PK realizowało wyznaczone działania w obszarze wspierania transferu innowacji, prowadząc m.in. działalność doradczą, szkoleniową oraz promocyjną. Utworzona dla celów wdrażania rezultatów badań Uczelni spółka „Intech”

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

² Kontrola nr P/12/128.

dopiero niedawno rozpoczęła swoją działalność, a jej oferta jest w fazie przygotowywania przez Zespół ds. Komercjalizacji³.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wspomaganie naukowców w rozwijaniu wiedzy przydatnej z punktu widzenia komercjalizacji

Opis stanu faktycznego

1.1. Senat PK przyjął uchwałą nr 47/o/10/2008 z 24 października 2008 r. Strategię Rozwoju PK. W preambule tego dokumentu zapisano, że PK, jako uczelnia techniczna, musi kłaść duży nacisk na transfer innowacyjnych technologii i produktów z Uczelni do gospodarki oraz komercjalizację badań naukowych i ich wyników. Jako jeden z trzech strategicznych obszarów działania PK, przyjęto innowacyjność i transfer technologii. Sformułowano cele oraz wyznaczono w ich ramach zadania do realizacji. Jako cel 2.2 określono rozwój i wspomaganie badań naukowych, a jako zadanie 1 wskazano promowanie interdyscyplinarnych zespołów badawczych podejmujących duże projekty naukowe i wdrożeniowe w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej.

Jako cel 3.1 określono wspieranie przedsiębiorczości akademickiej, wyznaczając następujące zadania: prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie potrzeb oraz możliwości finansowania prac badawczych i wdrożeniowych na bazie monitorowania i reagowania na potrzeby innowacyjne i technologiczne otoczenia gospodarczego i akademickiego; wspieranie innowacyjności badań naukowych oraz komercjalizacji ich wyników, w tym uzyskiwania patentów, wzorów użytkowych i innych rodzajów działalności objętych prawem własności intelektualnej; stworzenie lepszych warunków do zwiększania skuteczności pozyskiwania funduszy zewnętrznych; dostosowywanie kredytowania projektów badawczych finansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym ze środków UE, do potrzeb zespołów badawczych oraz pomoc w zakładaniu i wspieranie firm typu *spin-off* i *start-up*.

Za cel 3.2 przyjęto podnoszenie akademickiej aktywności innowacyjnej, wyznaczając m.in. zadania: wspomaganie przedsięwzięć naukowo - technicznych z udziałem lub na potrzeby partnerów gospodarczych (w tym projektów celowych i wdrożeniowych oraz rozwojowych), administracyjnych i stowarzyszeniowych, a także wprowadzanie systemu informacji o potrzebach gospodarki oraz ofert Uczelni w zakresie usług eksperckich i technologicznych; pomoc w komercjalizacji wyników badań oraz transferu technologii i produktów; współpracę z innymi uczelniami oraz innymi podmiotami w zakresie realizacji przedsięwzięć naukowo-technicznych oraz gospodarczych; motywowanie pracowników do starania się o projekty badawcze, w tym celowe, wdrożeniowe i rozwojowe a także zwiększanie udziału projektów finansowanych ze środków unijnych oraz prowadzonych z podmiotami gospodarczymi, tak aby Uczelnia była postrzegana jako innowacyjne centrum badań i transferu technologii.

(dowód: akta kontroli str. 10-15)

1.2. Zarządzeniem z dnia 25 stycznia 2010 r. Rektor PK wprowadził Regulamin ochrony i korzystania z własności intelektualnej na Uczelni, obowiązujący od dnia 1 lutego 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 123-172)

Regulamin ten uchylono 23 marca 2012 r. w związku z uchwaleniem przez Senat PK, na podstawie art. 86c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym⁴, Regulaminu zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych na Uczelni⁵. Uchwalenie tego aktu odbyło się z pięciomiesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu wyznaczonego w art. 38 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz

³ Dalej: Zespół lub PN-6

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm., dalej „Prawo o szkolnictwie wyższym”.

⁵ dalej: Regulamin

o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁶, w związku z art. 1 pkt 66 tej ustawy.

Regulamin określał m.in.:

- prawa i obowiązki Uczelni, pracowników naukowych, studentów oraz doktorantów w zakresie ochrony oraz korzystania z praw autorskich i praw pokrewnych, a także praw własności przemysłowej;
- zasady wynagradzania twórców. Zgodnie z nimi (§ 7 ust. 2 Regulaminu), korzyści z przysługujących Uczelni praw majątkowych do wyników powstałych w ramach wykonywania przez ich twórców obowiązków pracowniczych, po odjęciu kosztów ich uzyskania, dzielone są następująco: 50% dla twórcy, 35% dla jednostki organizacyjnej, w której zostało dokonane rozwiązanie oraz 15% na rzecz Funduszu Wspierania Innowacyjności Prorektora PK ds. Nauki;
- zasady i procedury komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych (§ 34 ust. 1 i 2 Regulaminu), zgodnie z którymi komercjalizacja wyników dokonywana jest w PK w drodze sprzedaży lub licencjonowania praw albo zakładania spółek typu *spin off*, a wszystkie sprawy związane z tworzeniem, obejmowaniem udziałów i funkcjonowaniem spółek Uczelnia wykonuje przez spółkę celową tworzoną przez Rektora za zgodą Senatu.

Zgodnie z zapisami § 35 ust. 1 i 2 Regulaminu, kierownicy wszystkich jednostek organizacyjnych Uczelni lub pracownicy będący twórcami, zobowiązani są kierować do Centrum Transferu Technologii PK (CTT) lub spółki celowej, wnioski o komercjalizację wraz ze wstępną oceną atrakcyjności wdrożeniowej oraz wskazaniem sektorów rynku, a w miarę możliwości również konkretnych podmiotów potencjalnie zainteresowanych wdrożeniem. Na tym etapie powinna być również dokonywana ocena poziomu zdolności komercjalizacyjnej danego rozwiązania naukowo-technicznego;

- postępowanie w sprawach ochrony patentów wynalazczych i know-how Uczelni (§ 32 Regulaminu), w ramach którego Prorektor ds. Nauki PK podejmować ma decyzję w sprawie przydatności projektu wynalazczego dla Uczelni, tj. przyjęciu i ochronie rozwiązania w Urzędzie Patentowym RP, przyjęciu i ochronie rozwiązania tajemnicą, jako know-how Uczelni, przyjęciu i opublikowania rozwiązania w wydawnictwie PK (tzw. publikacja defensywna) lub odmowy przyjęcia zgłoszenia;
- zasady korzystania z majątku Uczelni wykorzystywanego do komercjalizacji oraz świadczenia usług naukowo-badawczych.

(dowód: akta kontroli str. 174-202 i 205-208)

Rektor Uczelni wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą w jednym przypadku, na wniosek Zespołu Technicznego PK, podjęto decyzję o skierowaniu zgłoszonego rozwiązania pt. *Adsorpcyjno-sprężarkowa kaskadowa technologia chłodnicza* (nr ewid. PK 1383), do publikacji defensywnej. Zespół Rzeczników Patentowych PK (ZRPAT) nie posiada informacji aby twórcy tego rozwiązania dokonali publikacji defensywnej w formie artykułu lub innego doniesienia literaturowego.

(dowód: akta kontroli str. 777)

W trakcie kontroli pobrano wyjaśnienia od 10 pracowników naukowych PK, dobranych w sposób celowy spośród tych, którzy w okresie objętym kontrolą zgłosili najwięcej wniosków patentowych. Pytani o to, czy ich zdaniem Regulamin zabezpieczał prawa Uczelni i interesy twórców oraz stwarzał warunki ułatwiające uzyskanie ochrony własności intelektualnej, ośmiu odpowiedziało twierdząco, natomiast dwóch stwierdziło, że nie posiada wystarczającej wiedzy, by wypowiadać się w tych kwestiach. Zgodnie z treścią wyjaśnień jednego pracownika naukowego, Regulamin nie wniósł istotnych zmian na korzyść twórców, gdyż brak w nim było jasno określonych procedur związanych z komercjalizacją oraz ochroną własności intelektualnej. Według wszystkich zapytanych pracowników Regulamin

⁶ Dz. U. 2011 Nr 84 poz. 455. (Dalej: ustawa o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym).

usystematyzował proces zarządzania własnością intelektualną oraz uwzględniał wymagania i specyficzne warunki Uczelni. W rozwinięciu jednej odpowiedzi wyrażono jednak zdanie, że powołanie CTT nie wpłynęło na efektywność pracy a komercjalizacja wyników w dalszym ciągu zależy od aktywności pracowników naukowych, samodzielnie wyszukujących ewentualnych partnerów.

Ośmiu twórców oceniło jako *przyjazne* procedury wprowadzone Regulaminem. Jeden twórca nie odniósł się wprost do zadanego pytania, a jeden ocenił Regulamin jako: *dokument nic niewnoszący*.

W sprawie potrzeby wprowadzenia zmian w Regulaminie, sześciu twórców udzieliło negatywnej odpowiedzi, dwóch nie miało zdania, jeden podał, że w Regulaminie powinno zostać, w sposób bardziej precyzyjny, określone przeniesienie na rzecz twórcy praw majątkowych do wyniku pracowniczego, którego wykorzystaniem PK jest zainteresowana (wskazał § 12 Regulaminu), a jeden wyraził opinię, że dla niego nie ma to znaczenia. Ponadto dwóch twórców wyraziło opinię, że ich zdaniem ZRPAT jest nadmiernie obciążony.

(dowód: akta kontroli str. 706-727)

W sprawie działań podjętych na PK w celu dostosowania Regulaminu do zmienionych z dniem 1 października 2014 r. regulacji ustawowych (art. 86c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym) oraz napotkanych trudności w związku z obowiązkiem wdrożenia w życie wprowadzonych rozwiązań ustawowych Rektor wyjaśnił, że PK jako jedna z pierwszych w kraju uczelni technicznych opracowała i uchwaliła regulamin zarządzania własnością intelektualną dostosowany do zmienionych z dniem 1 października 2014 r. przepisów art. 86c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i 27 lutego 2015 r. Senat PK uchwalił Regulamin zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasady komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych na Politechnice Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki (uchwała Senatu PK nr 14/o/02/2015). Najistotniejszą trudność stanowiły niejasne zapisy znowelizowanej ustawy, a zwłaszcza ich relacja do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i ustawy Prawo własności przemysłowej.

(dowód: akta kontroli str. 775)

1.3 Jednostki organizacyjne Uczelni, realizujące zadania związane z zarządzaniem jej własnością intelektualną, przedstawiono w pkt 3.1 niniejszego wystąpienia.

1.4 W okresie objętym kontrolą CTT organizowało szkolenia i konferencje mające na celu podnoszenie świadomości środowiska akademickiego związanej z ochroną własności intelektualnej i komercjalizacją wyników badań naukowych. W dniach 17-18 listopada 2011 r., 18 października 2012 r. i 17 grudnia 2013 r., CTT zorganizowało trzy konferencje *Nauka dla Biznesu*, kierowane do środowiska akademickiego i przedsiębiorców.

(dowód: akta kontroli str. 364 i 482-499)

Inicjatywą zrealizowaną w okresie objętym kontrolą był konkurs dla społeczności akademickiej PK pn. *Młody Naukowiec II – Kreator Rzeczywistości Gospodarczej*. Konkurs wyłonił 6 rozwiązań o potencjale wdrożeniowym, dla których zbadano stan techniki i czystość patentową i dokonano 5 zgłoszeń patentowych. W fazie wstępnej konkursu odbyło się kilka szkoleń dot. komercjalizacji wyników badań. Tematyka szkoleń odnosiła się głównie do sposobów ochrony wyników prac badawczych i zasad obowiązujących na PK. W czasie szkolenia zostały także zaprezentowane bazy patentowe oraz możliwości ich samodzielnego przeszukiwania w celu zbadania stanu techniki w danej dziedzinie.

(dowód: akta kontroli str. 364 i 500)

Od 1 sierpnia 2012 do 31 lipca 2013 CTT prowadziło również projekt *Rozwój wypracowanych narzędzi wsparcia sektora B+R w zakresie umiejętności związanych z zarządzaniem projektami badawczymi i komercjalizacją ich wyników* polegający na realizacji specjalistycznych szkoleń z zakresu komercjalizacji, z uwzględnieniem zagadnień dotyczących własności intelektualnej dla naukowców, w których uczestniczyli również pracownicy PK. W ramach projektu opublikowano zestaw materiałów pomocniczych opracowanych na podstawie szkoleń, dostępnych nieodpłatnie w CTT i na jego stronie internetowej.

(dowód: akta kontroli str. 364 i 501-515)

Na wydziałach Uczelni obowiązkowe zajęcia z ochrony własności intelektualnej były prowadzone przez rzeczników patentowych PK na studiach I stopnia w wymiarze 15 godzin. Studiów III stopnia wydziały te albo nie prowadziły, albo zajęcia takie miały na nich charakter fakultatywny, a studenci nie zgłaszali zainteresowania nimi.

(dowód: akta kontroli str. 364 i 516-523)

W sprawie udziału rozpraw doktorskich i prac dyplomowych zrealizowanych na zlecenie lub we współpracy z sektorem przedsiębiorstw lub publicznym, w całkowitej liczbie prac doktorskich i dyplomowych PK w badanym okresie, Prorektor ds. Nauki oświadczył, że brak jest obowiązku prowadzenia takiej ewidencji, a analiza taka obejmująca ok. 10 000 prac, byłaby zbyt czasochłonna.

(dowód: akta kontroli str. 365)

Uchwałą Senatu PK nr 33/o/05/2013 z 24 maja 2013 r. ustalono wzory ankiet i kryteriów okresowej oceny nauczycieli akademickich. Ankieta określała sposób punktacji przyznawanej pracownikom za osiągnięcia związane z patentami lub wdrożeniem wynalazku, przy dokonywaniu ich okresowej oceny.

(dowód: akta kontroli str. 552-555)

W okresie objętym kontrolą CTT podjęło projekty finansowane m.in. w ramach programów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, które umożliwiają wsparcie wszelkich działań związanych z identyfikacją potencjału komercjalizacyjnego i transferem wiedzy i technologii:

- *Młody Naukowiec II – Kreator Rzeczywistości Gospodarczej*, którego celem było wyróżnienie prac naukowo-badawczych pracowników, doktorantów lub studentów PK wykazujących się dużym potencjałem wdrożeniowym i komercjalizacyjnym;
- *Inkubator Innowacyjności* finansowany ze środków MNiSW (czas trwania 2 kwietnia 2014 – 30 września 2015). Projekt umożliwił wzbogacenie oferty dla pracowników naukowych PK, prowadzącej do komercjalizacji wyników badań. Dzięki przedsięwzięciu możliwe jest przeprowadzenie analiz stanu techniki, wycen technologii, stworzenie ofert technologicznych, wykonanie prac przedwdrożeńowych, dostosowanie wynalazku do potrzeb zainteresowanego nabywcy, czy wsparcie procesu ochrony praw własności intelektualnej na PK.

Uczelnia przyznaje coroczne nagrody Rektora za najbardziej wartościowe wdrożenie oraz uwzględnia osiągnięcia wdrożeniowe w trakcie okresowej oceny nauczycieli akademickich.

(dowód: akta kontroli str. 365 i 524-555)

Zgodnie z treścią wyjaśnień Rektora, ww. nagroda została przyznana tylko w 2014 r. za wdrożenie technologii wytwarzania bio-polioli z oleju rzepakowego, przeznaczonych do wytwarzania elastycznych i wiskoelastycznych pianek poliuretanowych.

(dowód: akta kontroli str. 777)

Ocena cząstkowa

NIK ocenia pozytywnie sposób uregulowania przez PK rozwiązań systemowych mających na celu wspomaganie i motywację naukowców w rozwijaniu wiedzy przydatnej z punktu widzenia komercjalizacji. Przyjęta Strategia Rozwoju PK uwzględniała działania z zakresu transferu innowacyjnych technologii i produktów z Uczelni do gospodarki oraz komercjalizacji badań naukowych i ich wyników. Przez cały okres objęty kontrolą na Uczelni obowiązywały także, kolejno, dwie formy Regulaminu. Drugi z nich, wprowadzony 23 marca 2012 r., t.j. z pięciomiesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu wyznaczonego w ustawie o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, spełniał wymagania określone w art. 86c ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W ocenie NIK Regulamin zabezpieczał prawa Uczelni oraz interesy pracowników PK, stwarzał warunki ułatwiające uzyskanie ochrony własności intelektualnej poprzez jednoznaczne zdefiniowanie procedur i wskazanie osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji, usystematyzował proces

zarządzania własnością intelektualną PK oraz dostosował ogólne rozwiązania ustawowe do jej wymagań i specyficznych warunków.

Uczelnia podejmowała także działania mające na celu budowę świadomości znaczenia własności intelektualnej wśród studentów i pracowników oraz przyjmowała rozwiązania motywujące do pracy twórczej, w szczególności o potencjale komercjalizacyjnym.

2. Identyfikacja wiedzy wymagającej ochrony, poszukiwanie potencjału komercyjnego projektów oraz ocenianie i selekcja pomysłów/projektów naukowych

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z treścią § 22 ust. 5 Regulaminu ZRPAT był zobowiązany do prowadzenia Rejestru zgłoszeń projektów wynalazczych i rozwiązań know-how PK (*Rejestr*), w którym odnotowuje się każde zgłoszone w ZRPAT rozwiązanie. Zgodnie z treścią ust. 6 tego paragrafu, ZRPAT prowadzi Rejestr przyjętych projektów wynalazczych i rozwiązań know-how PK, w który wpisuje się wyłącznie te rozwiązania, które uznano za przydatne i przyjęto na PK do wykorzystania oraz zamieszcza adnotacje dotyczące m.in. sposobu ochrony i przebiegu postępowania przed Urzędem Patentowym RP. Rejestr taki był prowadzony.

(dowód: akta kontroli str. 180-181 i 769)

W CTT, od 29 października 2014 r. obowiązuje *Procedura audytu wydziału pod kątem potencjału komercjalizacyjnego*. W glosariuszu pojęć tego dokumentu, jako audyt potencjału komercjalizacyjnego zdefiniowano działania objęte procedurą, służące identyfikacji rozwiązań nadających się do komercjalizacji, ocenie dorobku wydziału w świetle najnowszych trendów badawczych i potrzeb rynku, oraz służące identyfikacji trudności w procesie komercjalizacji. Dokument ten opisuje działania i procedury stosowane przez audytora (delegowanego pracownika Uczelni), mające na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy dorobek poddanego audytowi wydziału PK wpisuje się w najnowsze trendy badawcze oraz potrzeby rynku. Jednocześnie procedura ma umożliwić przeprowadzenie audytu pod kątem identyfikacji trudności w procesie komercjalizacji. Dla przeprowadzającego audyt pracownika PK opracowane zostały szczegółowe tabele i algorytmy, według których, w sposób zestandaryzowany, prowadzić ma on czynności kontrolne w jednostce organizacyjnej Uczelni. Do czasu zakończenia kontroli, przy zastosowaniu tej procedury, dokonano audytu na Wydziale Inżynierii Środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 368-405 i 830)

Od 1 stycznia 2015 r. w CTT wprowadzono *Procedurę analizy stanu techniki przed rozpoczęciem badań lub składania wniosków o dofinansowanie*. Celem stosowania tej procedury jest ujawnienie rozwiązań, które już istnieją w określonej dziedzinie techniki, ustalenie kierunku podejmowanych działań, zabezpieczenie twórcy przed powtarzaniem rozwiązań, które są już znane, jak i chronione oraz ustalenie najnowszych trendów.

Również od ww. daty w CTT obowiązuje *Procedura analizy publikacji pod kątem sprawdzenia innowacyjności i ochrony wyników badań*, której celem jest zdefiniowanie zasad monitorowania zasobów publikacji dostępnych przez Internet, pod kątem sprawdzenia innowacyjności planowanych badań i ochrony wyników badań.

(dowód: akta kontroli str. 406, 406-445 i 766)

Uczelnia dokonywała identyfikacji własności intelektualnej kilkakrotnie. Zadaniem tym zajęła się powołana w 2012 w ramach CTT grupa robocza CTT – PN-6, która do końca 2012 zidentyfikowała 10 technologii mających szansę na komercjalizację. Ponadto, w kontrolowanym okresie, Uczelnia podjęła się realizacji dwóch projektów, które umożliwiły kontynuację identyfikacji własności intelektualnej o wysokim potencjale komercjalizacyjnym.

W ramach projektu *Przygotowanie i założenie spółki celowej, jako efektywnego podmiotu zarządzającego komercjalizacją wyników badań i prac rozwojowych powstałych na Politechnice Krakowskiej* dofinansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju z programu SpinTech, w okresie XI.2013-X.2014 zdiagnozowano stan posiadanych ofert dla

przemysłu, pod kątem ich przygotowania do procesu komercjalizacji. W jego efekcie pracownicy zaangażowani do projektu dokonali aktualizacji istniejących w bazach danych PK rozwiązań i możliwych do świadczenia usług komercyjnych obejmujących: 66 technologii, 39 laboratoriów i 49 usług eksperckich. Dodatkowo w ramach zadania pracownicy zaangażowani do projektu podjęli działania ukierunkowane na pozyskanie nowych ofert w celu ich publikacji w bazie ofert. W wyniku przeprowadzonych prac zostało rozpoznanych i opisanych 30 nowych ofert dla przemysłu.

Zinventaryzowane technologie zostały następnie zweryfikowane pod względem kryterium technologicznego i rynkowego w ramach zadania *Waloryzacja portfela technologii PK stanowiących ofertę dla przemysłu*, którego celem był wybór rozwiązań najbardziej rokujących na komercjalizację spośród oferowanych przez PK. W ramach waloryzacji, w oparciu o jednolity formularz i kryteria oceny liczbowej potencjału komercyjnego, zidentyfikowano 5 technologii, które zostały zakwalifikowane, jako przedmiot potencjalnej współpracy kapitałowej z partnerami przemysłowymi. Dla wszystkich wybranych technologii dokonano analizy potencjału komercyjnego, weryfikacji technologicznej przez eksperta branżowego oraz wyceniono ich wartość rynkową przez niezależne instytucje zewnętrzne.

Drugim projektem, który umożliwia kontynuację prac związanych z identyfikacją własności intelektualnej o wysokim potencjale komercjalizacyjnym jest realizowany obecnie, od lutego 2014 r., projekt *Inkubator Innowacyjności*. W ramach tego projektu pracownicy CTT kontynuują przegląd potencjału badawczego pracowników PK i opracowują kolejne opinie o potencjale ekonomicznym, prezentowane później na forum Zespołu Technicznego, zwoływanego przez Prorektora PK ds. Nauki. W 2014 r. opracowano opinie dotyczące technologii 22 pracowników PK. Dodatkowo podpisano 28 deklaracji współpracy w ramach projektu *Inkubator Innowacyjności* w zakresie komercjalizacji wyników prac intelektualnych dokonanych na PK.

(dowód: akta kontroli str. 365-366 i 445-446)

Ponadto pracownicy PN-6, w okresie od kwietnia do czerwca 2013 r., przebywali na stażu na Uniwersytecie Stanforda w USA, gdzie jako laureaci konkursu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego *Top 500 innovators Science – Management – Commercialization*, zapoznali się ze światowymi standardami obowiązującymi na uczelniach komercjalizujących wyniki badań i prac rozwojowych.

(dowód: akta kontroli str. 445)

Badaniem kontrolnym objęto dokumentację 10 złożonych w badanym okresie wniosków i postępowań w sprawie ochrony projektów wynalazczych i know-how. Wszystkie postępowania były przeprowadzone w oparciu o procedury zawarte w wewnętrznych regulaminach ochrony i korzystania z własności intelektualnej, w tym m.in. rejestracji wniosków i ich weryfikacji przez Zespół Techniczny (analiza ekonomiczna, niewadliwość prawna). Trzy postępowania zostały zakończone wydaną przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej (*UP RP*) decyzją o udzieleniu patentu, cztery postępowania są na etapie wydania przez ten Urząd oceny wstępnej. Trzy wnioski zostały odrzucone, w tym dwa jako niedopracowane dla celów patentowych oraz jeden wniosek z uwagi na ujawnienie publiczne nowego rozwiązania i brak możliwości ochrony patentowej. W przypadku odrzuconych wniosków wnioskodawcy nie wnosili odwołań. Zgłoszone rozwiązania zostały skierowane do opublikowania.

(dowód: akta kontroli str. 123-202, 816-817)

NIK ocenia pozytywnie działania, jakie podjęła Uczelnia dla identyfikacji wiedzy wymagającej ochrony, poszukiwania potencjału komercyjnego projektów oraz oceny i selekcji pomysłów i projektów naukowych. Za dobrą praktykę należy uznać wdrożenie w CTT, od 29 października 2014 r. *Procedury audytu wydziału pod kątem potencjału komercjalizacyjnego* oraz fakt rozpoczęcia audytów na wydziałach Uczelni, zgodnie z tą procedurą.

Ocena cząstkowa

3. Działania Uczelni dla ochrony swojej własności intelektualnej

3.1.

3.1.1. Na podstawie § 87 Statutu PK utworzyła w 2001 r. akademickie CTT. Jako główne jego zadania określono m.in. działania usługowe, doradcze, informacyjne, szkoleniowe i promocyjne w zakresie ochrony własności intelektualnej, szczególnie pracowników PK, oraz współpracę m.in. z władzami Małopolski i przedsiębiorstwami w zakresie transferu wiedzy i technologii.

Podstawą działania CTT był regulamin organizacyjny uchwalony przez Senat Uczelni 15 kwietnia 2011 r., zgodnie z którym powinno ono realizować zadania wewnątrzuczelniane oraz świadczyć usługi dla wszelkich podmiotów zewnętrznych o profilu doradczym, informacyjnym, szkoleniowym i promocyjnym, w zakresie ochrony własności intelektualnej, transferu technologii, przedsiębiorczości i stymulowania innowacyjności. Do zadań CTT należały m.in.:

- współpraca z otoczeniem gospodarczym poprzez komercjalizację wyników badań i prac rozwojowych, w szczególności uzyskiwanych na Uczelni oraz transfer technologii;
- promocja i upowszechnienie osiągnięć nauki i techniki w zakresie nowych technologii oraz projektów badawczo-rozwojowych, w szczególności powstałych na PK i udział w ich wdrażaniu;
- inspirowanie tworzenia sieciowych powiązań Uczelni z przedsiębiorstwami;
- promowanie znaczenia ochrony własności intelektualnej oraz prowadzenie spraw komercjalizacji oraz własności intelektualnej uregulowanej w odrębnym akcie prawnym PK;
- inicjowanie, inspirowanie oraz udział w opracowywaniu i realizacji krajowych oraz międzynarodowych programów badawczych dla pracowników Uczelni.

Ponadto CTT ma współpracować z organami samorządowymi i rządowymi, publicznymi oraz prywatnymi jednostkami naukowymi, stowarzyszeniami i fundacjami w kraju i zagranicą w dziedzinach mających związek z upowszechnianiem i rozwijaniem działań proinnowacyjnych, transferu technologii oraz przedsiębiorczości.

(dowód: akta kontroli str. 54-57)

Na portalu CTT znajdują się podstawowe informacje na jego temat, w tym m.in. dotyczące samego Centrum, realizowanych projektów, klientów oraz partnerów, certyfikatów, referencji, kontaktów z mediami, publikacji, ofert i usług oraz szkoleń. Zamieszczone tam zostały również odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania związane z własnością intelektualną oraz komercjalizacją. W przypadku pytań związanych z wewnętrznymi aktami prawnymi PK, zamieszczone zostały linki do stron www, na których akty te zostały opublikowane.

(dowód: akta kontroli str. 58-63)

3.1.2. Uchwałą Senatu Uczelni z 27 listopada 2009 r. utworzono Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości (AIP). Celami działania AIP określonymi w jego regulaminie, było m.in.:

- promowanie idei przedsiębiorczości w środowisku akademickim Krakowa, w tym promowanie działalności wspomagającej rozwój gospodarki;
- promowanie i wspieranie przedsiębiorczości pracowników, doktorantów, studentów i absolwentów Uczelni, w szczególności wspieranie ich w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej;
- wspieranie tworzenia przez pracowników Uczelni firm współpracujących z PK, w szczególności typu *spin-off*, zgodnie z odrębnymi regulacjami.

Zgodnie z treścią § 9 pkt 3 i 4 regulaminu AIP, PK zapewniała AIP obsługę sekretarsko – księgową oraz prawną w wymiarach po ½ etatu.

W ramach realizacji swoich zadań AIP powinien współpracować z innymi jednostkami Uczelni, a w szczególności z wydziałami oraz z CTT (§ 1 ust. 3 regulaminu).

Uchwałą Senatu PK nr 78/o/12/2014 z 19 grudnia 2014 r. uchylony został regulamin AIP z dnia jego powołania i nadany został nowy. Podstawowe zadania AIP nie zostały w nim zmienione.

(dowód: akta kontroli str. 64-69 i 78-82)

Oferta AIP w zakresie: *pełnej inkubacji*, obejmującej pomoc infrastrukturalną i doradczą, wynajmu skrytki adresowej, najmu powierzchni dla firm oraz bezpłatnych konsultacji została, wraz z podstawowymi informacjami o AIP, przedstawiona na jego stronie www.

(dowód: akta kontroli str. 71-76)

3.1.3. Uchwałą Senatu nr 67/o/10/2013 z 25 października 2013 r. utworzono Małopolskie Centrum Budownictwa Energooszczędnego (MCBE), jako jednostka pozawydziałowa PK, oraz został zatwierdzony jego regulamin organizacyjny. MCBE zostało utworzone zgodnie z założeniami projektu *SPIN – Model transferu innowacji w Małopolsce. 8.2 Transfer wiedzy, 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw*, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Do zakresu zadań MCBE należy m.in. współpraca przy realizacji prac badawczych i wdrożeniowych w ramach umów partnerskich, zawiązywanych między Uczelnią, a podmiotami w obszarze budownictwa energooszczędnego.

(dowód: akta kontroli str. 83-87)

3.1.4. Zarządzeniem Rektora z 15 kwietnia 2011 r. w sprawie zmian w Regulaminie Organizacyjnym Uczelni, wprowadzono stanowisko rzecznika patentowego, które z dniem 1 stycznia 2012 r. przekształcono w dwuosobowy ZRPAT; przy czym jeden z rzeczników Uczelni wykonywał również obowiązki pracownika CTT. Zgodnie z tym regulaminem, ZRPAT miał:

- prowadzić sprawy należące do dziedzin objętych prawem własności przemysłowej;
- uczestniczyć w ocenach projektów wynalazczych, przygotowywać dokumentację i prowadzić - przy merytorycznym udziale twórców - postępowania przed UP RP, dotyczące uzyskiwania i zachowania praw wyłącznych przez PK;
- ewidencjonować zgłoszenia przedmiotów własności przemysłowej na Uczelni, uzyskane prawa wyłączne oraz przechowywać dokumenty patentowe i świadectwa ochronne udzielone na rzecz PK;
- udzielać porad i konsultacji w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej związanych z działalnością PK;
- prowadzić sprawy z zakresu komercjalizacji i własności intelektualnej według kompetencji określonych w odrębnym regulaminie.

Zarządzeniem Rektora nr 17 z 16 kwietnia 2013 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego PK, ZRPAT został przeniesiony ze struktury CTT i włączony w strukturę organizacyjną PK, podległą Rektorowi, lecz zakres jego zadań pozostał bez zmian.

(dowód: akta kontroli str. 89-92, 93, 96-97 i 119)

3.1.5. Przywołanym w pkt 3.1.4 zarządzeniem Rektora nr 17 z 16 kwietnia 2013 r. powołany został PN-6, któremu przypisane zostały następujące zadania:

- opracowanie planu działań krótko i średnioterminowych związanych z powołaniem spółki celowej, mającej zarządzać własnością intelektualną Uczelni,
- dokonanie identyfikacji ofert komercjalizacyjnych i ich rynkowej waloryzacji,
- analizowanie zapotrzebowania rynku na innowacje w zakresie prac badawczych,
- nawiązanie i utrzymanie kontaktów z kluczowymi instytucjami związanymi z komercjalizacją wyników badań,

- współtworzenie koncepcji organizacyjnej i programowej spółki celowej.

(dowód: akta kontroli str.7-8, 93, 96-97 i 117 i 121-122)

3.1.6. Za zgodą Senatu PK, Rektor utworzył 25 lipca 2014 r. spółkę celową *Intech PK* sp. z o.o. (*Intech* lub *Spółka*), której celem jest komercjalizacja wyników badań naukowych i prac rozwojowych na PK, obejmowanie udziałów w spółkach kapitałowych lub tworzenie spółek kapitałowych, które powstaną w drodze wdrożenia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych PK, oraz zarządzanie prawami własności przemysłowej w zakresie jej komercjalizacji, na podstawie umowy zawartej z PK. W czasie trwania kontroli ww. spółka dysponowała już ofertą komercyjną 5 rozwiązań oraz prowadziła identyfikację i ocenę dalszych dwóch. Od momentu powstania spółki do chwili kontroli NIK, zwiększało się zainteresowanie podmiotów zewnętrznych jej ofertą w formie zadawanych pytań.

(dowód: akta kontroli str.222-235 i 447)

3.1.7. Przy Uczelni działało również, w pionie Prorektora ds. Ogólnych, Międzyuczelniane Centrum Nowych Techniki i Technologii Medycznych (*MCNTiTM*), które powstało 4 lutego 2004 r. na mocy porozumienia pomiędzy PK, Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie, Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego. Cele *MCNTiTM* obejmowały m.in. współpracę zespołów naukowo-badawczych współtworzących je uczelni poprzez opracowywanie innowacyjnych rozwiązań oraz wdrażanie nowych biomateriałów i aparatury medycznej. 10 grudnia 2012 r. Rektorzy współtworzących *MCNTiTM* wyrazili zgodę na przyłączenie się do *MCNTiTM* Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie. W okresie objętym kontrolą *MCNTiTM* nie dokonało żadnego transferu innowacyjnych rozwiązań pochodzących z Uczelni.

(dowód: akta kontroli str. 120, 210-216 i 700)

W sprawie zapewnienia przez PK obsługi prawnej i księgowej CTT, MCBE, ZRPAT, Zespołowi oraz *MCNTM*, Rektor Uczelni wyjaśnił, że obsługa taka została zapewniona w zakresie niezbędnym do prawidłowej realizacji powierzonych zadań. Zdaniem Rektora nie występuje konflikt kompetencyjny pomiędzy CTT a spółką *Intech PK*, w zakresie transferu technologii powstałych jako efekt prac badawczych na Uczelni, do sektora produkcyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 774-775)

3.2. Postanowienia Regulaminu stosuje się do *wyników pracowniczych*, tj. do wyników powstałych w ramach wykonywania przez ich twórców obowiązków pracowniczych w trakcie trwania ich stosunku pracy z PK. Zgodnie z treścią § 6 pkt 1 Regulaminu, twórca wyniku pracowniczego zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia kierownika jednostki organizacyjnej, w której jest zatrudniony, o stworzeniu wyniku pracowniczego. Treść § 22 Regulaminu stanowi, że twórca, oprócz obowiązku niezwłocznego zgłoszenia wyniku pracowniczego kierownikowi jednostki PK, w której jest zatrudniony, przystępuje do opracowania Zgłoszenia projektu wynalazczego lub know-how, którego wzór stanowi załącznik do Regulaminu. Kompletne zgłoszenie składa się w ZRPAT w celu rejestracji.

(dowód: akta kontroli str. 176-177 i 180)

Prorektor d.s. Nauki PK oświadczył, że każdy pracownik zobowiązany jest do zapoznania się z Regulaminem, który zapobiega ryzyku niezgłoszenia przez pracownika PK własności podlegającej ochronie.

(dowód: akta kontroli str. 367)

Rektor wyjaśnił, że w świetle obowiązujących przepisów Politechniki Krakowska nie jest w stanie jednoznacznie stwierdzić czy wszystkie wyniki pracowniczego są zgłaszane zgodnie z trybem określonym w § 22 Regulaminu, obowiązującym w latach 2011-2014. W okresie objętym kontrolą zostało stwierdzonych kilkanaście przypadków niezgłoszenia wyników pracowniczych w trybie przewidzianym w § 22 Regulaminu. Po powzięciu informacji o takich wypadkach, wskutek interwencji ZRPAT, twórcy post factum doręczali wymaganą dokumentację do zarejestrowania na PK zgodnie z Regulaminem. We wszystkich tych przypadkach prawa do wynalazków pozostały przy PK. Sytuacja ta dotyczyła głównie

rozwiązań z Wydziału Inżynierii i Technologii Chemicznej PK. Ryzyko wystąpienia nieprawidłowości w zakresie niezgłaszania wyników pracowniczych do ochrony można oszacować na poziomie 10-15%.

(dowód: akta kontroli str. 774)

CTT planuje przedstawić do wdrożenia, opracowaną w grudniu 2014 r. w ramach projektu „Inkubator Innowacyjności”, wewnętrzną procedurę monitoringu projektów badawczo-rozwojowych na Uczelni. Na podstawie przeprowadzanych analiz i spotkań z pracownikami naukowymi, opracowano wewnętrzną procedurę dotyczącą monitoringu prac badawczo-rozwojowych. Procedura będzie skonsultowana z władzami uczelni i pozwoli dokonywać oceny prowadzonych prac badawczo-rozwojowych, pod kątem oceny wyników projektów, w szczególności finansowanych ze źródeł zewnętrznych, ich efektywności i możliwości zastosowania w przemyśle. Zadaniem procedury jest usystematyzowanie prac nad monitorowaniem wyników prac na PK i możliwość jego dokonywania po zakończeniu projektu. Monitoring służyć ma wczesnej identyfikacji potencjalnych wyników w celu ich ochrony (np. przed ewentualną publikacją), a docelowo umożliwi strategiczne ukierunkowanie badań.

(dowód: akta kontroli str. 367 i 681-691)

Monitoring prowadzonych badań naukowych był prowadzony na PK również za pośrednictwem systemu informatycznego do oceny efektywności badań naukowych na PK pn. *Ludzie nauki*, zawierającego m.in. dane dotyczące realizowanych projektów, umów z podmiotami zewnętrznymi, udzielonych patentów na wynalazki oraz udzielonych praw ochronnych i praw z rejestracji.

(dowód: akta kontroli str. 367 i 678-680)

3.3. Na Uczelni nie przeprowadzano okresowych audytów związanych z efektywnością identyfikacji dóbr intelektualnych w uczelniach, zasadności występowania o ochronę oraz jej utrzymywania, jak również skuteczności działań dotyczących komercjalizacji.

(dowód: akta kontroli, str. 8)

3.4. W badanym okresie PK zawarło 141 umów z zewnętrznymi podmiotami o realizację prac badawczo-rozwojowych. Badaniem odnośnie zabezpieczenia w zapisach umownych własności intelektualnej twórców (PK) i poufności danych objęto 14 umów, tj. 10 % ogółem zawartych umów. Wszystkie zbadane umowy posiadały zapisy dotyczące zabezpieczenia praw autorskich i poufności danych. W jednym przypadku (Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau) prawa własności wyników prac badawczych oraz przychody uzyskiwane z odpłatnego korzystania przez podmioty trzecie przysługiwały PK. W pozostałych 13 przypadkach prawa autorskie z dniem odbioru prac badawczych miały być przeniesione na zleceniodawcę. Np. w jednym przypadku w umowie z Grupą AZOTY S.A. z 21 maja 2013 r. wymierzona wartość praw majątkowych w kwocie 65 tys. zł została przeniesiona na AZOTY z dniem odbioru sprawozdania z wykonania umowy.

(dowód: akta kontroli str. 818-829)

3.5. Przychody Uczelni z tytułu opłat licencyjnych w roku akademickim 2011/12 wyniosły 2 tys. zł, w 2012/13 – 60 tys. zł a w 2013/14 – 0 zł.

Koszty związane z ochroną własności intelektualnej wyniosły:

- W roku akademickim 2011/12 – 71 869,93 zł, w tym: koszty usług prawnych związanych z uzyskaniem praw wyłącznych⁷ – 33 210 zł, opłaty urzędowe⁸ - 34 723,93 zł i pozostałe koszty⁹ - 3 936 zł.
- W roku akademickim 2012/13 – 322 163,90 zł, w tym: koszty usług prawnych związanych z uzyskaniem praw wyłącznych – 142 892,00 zł, koszty przeprowadzenia

⁷ zewnętrzne kancelarie patentowe i rzecznicy patentowi

⁸ opłaty patentowe

⁹ koszty udziału w seminarium, delegacji, promocji, komercjalizacji, ogólne, tłumaczenia

badan czystosci prawnej i zdolnosci ochronnej – 109 352,56 zł, oplaty urzedowe – 34 220 zł i pozostale koszty - 35 699,25 zł.

- W roku akademickim 2013/14 – 751 802,52 zł, w tym: koszty ochrony wlasnosci przemyslowej¹⁰ - 82 830,01 zł, koszty uslug prawnych zwiazanych z uzyskaniem praw wyklucznych – 436 457,69 zł, koszty przeprowadzenia badan czystosci prawnej i zdolnosci ochronnej – 43 715 zł, oplaty urzedowe - 32 508,58 zł i pozostale koszty - 156 290,78 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 311)

Z danych przedstawionych powyzej wynika m.in., ze w latach akademickich 2011/12–2013/14, calkowite koszty zwiazane z ochrona wlasnosci intelektualnej wzrosly o ok. 946%, koszty uslug prawnych zwiazanych z uzyskaniem praw wyklucznych o ok 1 214%, a pozostale koszty o ok. 3 870%.

Z kwoty 436 457,69 zł na koszty uslug prawnych zwiazanych z uzyskaniem praw wyklucznych w roku akademickim 2013/14, 380 624,69 zł, tj. 87,2%, wynikalo z warunkow realizacji projektow: *Ochrona patentowa i komercjalizacyjna unikatowych technologii syntezy mechanochemicznych realizowanych za pomoca ultraenergetycznych mlynow rotacyjnych i Bezkonkurencyjne technologie wytwarzania czesci maszyn z materialow rozdrobnionych i maszyny technologiczne do ich wydajnej i bezodpadowej realizacji.*

(dowód: akta kontroli, str. 312)

Wzrost kosztow uslug prawnych w roku akademickim 2013/14 wynikał z realizacji przez Uczelnie projektow badawczych:

- *Ochrona patentowa i komercjalizacyjna unikatowych technologii...* Wskaźniki realizacji produktu zakladaly m.in. 11 zgloszen, w tym 7 zagranicznych, o objecie wynikow badan ochrona patentowa oraz uzyskanie takiej samej liczby patentow. Na wydatki zwiazane z ta ochrona wraz z doradztwem przewidziano, w ramach projektu, kwote 66 tys. zł.
- *Bezkonkurencyjne technologie...* Wskaźniki realizacji produktu zakladaly m.in. 22 zgloszenia, w tym 14 zagranicznych, o objecie wynikow badan ochrona patentowa oraz uzyskanie takiej samej liczby patentow. Na wydatki zwiazane z ta ochrona wraz z doradztwem przewidziano, w ramach projektu, kwote 145 tys. zł.

Łączna kwota przewidziana w ramach tych projektow na ochronę patentową wraz z doradztwem wyniosła 211 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 556-579 i 627-637)

Wyjaśniając przyczyny wzrostu kosztow zwiazanych z ochrona wlasnosci intelektualnej, przy jednoczesnym spadku przychodow z tytulow wlasnosci intelektualnej Rektor wyjasnil m.in., ze wzrost tych kosztow wynika ze zwiekszonej aktywnosci pracownikow Uczelni w zakresie zgłaszania wnioskow patentowych, która jest konsekwencja polityki prowadzonej przez jej wladze i ZRPAT, majacej na celu zwiekszenie dbalosci o wlasnosc intelektualna, zwiekszenie i umocnienie pozycji PK jako uczelni innowacyjnej, a w konsekwencji podniesienie jej rangi wyrazonej w ocenie parametrycznej. Znaczny wzrost kosztow zwiazanych z ochrona wlasnosci intelektualnej w roku akademickim 2013/2014 w stosunku do roku 2011/2012 wynika z pozyskania w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Poddzialanie 1.3.2 *Wsparcie ochrony wlasnosci przemyslowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R*, dodatkowych srodkow na ochronę wlasnosci intelektualnej w łącznej wysokosci 998 478,91 zł. Bez tych srodkow finansowych Uczelni nie bylo by stac na finansowanie ochrony patentowej poza Unia Europejska, a koszty zwiazane z ochrona wlasnosci intelektualnej w roku akademickim 2012/2013 ksztaltowalyby sie na poziomie ok. 137 tys., natomiast w roku akademickim 2013/2014 na poziomie ok. 109 tys. Koszty uslug prawnych w wysokosci 142 892 zł, wykazane w roku akademickim 2012/2013, to suma kosztow poniesionych: w ramach dwuch projektow POIG (44 000 zł), koszty uslug prawnych na WITCh (73 000 zł), oraz z rezerwy na oplaty patentowe bedacej w dyspozycji Prorektora ds. Nauki (25 092 zł).

¹⁰ oplaty okresowe zwiazane z ochrona wynalazkow, wzorow uzytkowych i znakow towarowych.

Pozostałe koszty w wysokości 156 290,78 zł, wykazane w roku akademickim 2013/2014 zostały wyspecyfikowane w zestawieniu wyników finansowych PK związanych z zarządzaniem własnością intelektualną, przygotowanym przez Zespół ds. Rozliczeń Projektów Międzynarodowych. Zwiększone nakłady na ochronę własności intelektualnej przyniosą korzyści w najbliższej perspektywie. Proces rozpatrywania wniosków patentowych przez Urząd Patentowy RP trwa nawet do 5 lat, procesy komercjalizacyjne wymagają czasu i negocjacji, zatem na efekty działań w postaci przychodów również potrzebny jest czas.

(dowód: akta kontroli, str. 776 i 800-815)

3.5. W okresie objętym kontrolą, Uczelnia zleciła przygotowanie 34 wniosków patentowych Kancelarii Prawno-Patentowej Magdalena K. na łączną kwotę 125 460 zł.

Spośród 34 projektów badawczych, których wyniki zostały objęte wnioskami patentowymi przygotowywanymi przez ww. podmiot zewnętrzny, 22 były finansowane ze środków Uczelni przeznaczonych na działalność statutową a 12 z innych źródeł.

(dowód: akta kontroli str. 264-265, 266-299 i 448-481)

Analizą objęto trzy umowy, realizowane przez Wydział Inżynierii i Technologii Chemicznej PK, na finansowanie projektów badawczych, w wyniku których zgłoszeniu do ochrony patentowej objęte zostały wyniki 12 badań (zadań):

- pomiędzy PK a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju z 2 listopada 2010 r. na udzielenie dofinansowania na wykonanie projektu *Otrzymywanie nawozów typu NPK z gnojowicy świńskiej z wykorzystaniem metodyki czystych technologii* (14 badań) na kwotę 2 440 tys. zł;
- pomiędzy PK a Narodowym Centrum Nauki w Krakowie z 6 kwietnia 2011 r. finansowanie projektu badawczego *Badania metody wytwarzania tripolifosforanu sodu w procesie jednostopniowym z regulacją zawartości głównego składnika i faz krystalicznych* (5 badań) na kwotę 375 096 zł;
- pomiędzy PK a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju z 27 listopada 2012 r. na udzielenie dofinansowania na wykonanie projektu *Synteza oraz zastosowania innowacyjnych nanomateriałów o właściwościach antymykologicznych* (9 badań), na kwotę 1 089 900 zł.

(dowód: akta kontroli str. 263 – 265 i 313-363)

Rektor udzielił 14 czerwca 2011 r., niezależnemu rzecznikowi patentowemu nr 3073 – p. Magdalenie K., pełnomocnictwa na reprezentowanie Uczelni przez Urzędem Patentowym RP we wszystkich etapach postępowania zgłoszeniowego dotyczącego dziewięciu projektów wynalazczych.

(dowód: akta kontroli str. 300-302)

Podobne pełnomocnictwo Rektor udzielił temu samemu rzecznikowi 7 lutego 2013 r., do dnia 11 marca 2012 r. oraz w 24 lutego 2014 r. – do 16 marca 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 303-308)

Ponadto Uczelnia zawarła 16 czerwca 2013 r., z Ośrodkiem Przetwarzania Informacji, umowy na następujące projekty:

- *Bezkonkurencyjne technologie wytwarzania części maszyn z materiałów rozdrobnionych i maszyny technologiczne do ich wydajnej i bezodpadowej realizacji* na kwotę 684 000 zł, zmienioną aneksem z 19 marca 2013 r. na 730 340 zł;
- *Ochrona patentowa i komercjalizacja unikatowych technologii syntez mechanochemicznych realizowanych za pomocą ultraenergetycznych młynów rotacyjnych* na 356 132,50 zł.

(dowód: akta kontroli str. 580-612b i 639-671)

W związku z realizacją projektu badawczego *Bezkonkurencyjne technologie...* PK zawarła w dniach 11 grudnia 2013 r., 16 grudnia 2013 r. z Podkarpackim Wojewódzkim Klubem

Techniki i Racjonalizacji w Rzeszowie dwie umowy na zredagowanie oraz przesłanie do Urzędu Patentowego RP łącznej liczby 8 wniosków patentowych, na całkowitą kwotę 15 990 zł.

(dowód: akta kontroli str. 618-619 i 625-626)

W związku z realizacją projektu badawczego *Ochrona patentowa i komercjalizacja unikatowych technologii ...* PK zawarła 1 grudnia 2013 r. z Podkarpackim Wojewódzkim Klubem Techniki i Racjonalizacji w Rzeszowie umowę na doradztwo w zakresie dostosowania opisów budowy i działania rozwiązań ultraenergetycznego rotacyjnego młyna kulowego, na kwotę 4 920 zł.

(dowód: akta kontroli str. 675-676)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

Zdaniem NIK, w sytuacji znacznego wzrostu liczby wniosków o ochronę własności intelektualnej i kosztów z tego tytułu, wskazane jest rozważenie dokonywania oceny zasadności występowania o ochronę własności intelektualnej oraz jej utrzymywania w formie przeglądów lub audytów. Dotychczas zorganizowanych działań w tym zakresie nie prowadzono. Zauważyć jednak należy, że w październiku 2014 r. w CTT wdrożono *Procedury audytu wydziału pod kątem potencjału komercjalizacyjnego* oraz fakt rozpoczęcia audytów na wydziałach Uczelni, zgodnie z tą procedurą.

Ocena cząstkowa

NIK ocenia pozytywnie działania podejmowane przez Uczelnię dla ochrony swojej własności intelektualnej. PK stworzyła mechanizmy umożliwiające identyfikowanie wartościowych pomysłów powstających na gruncie akademickim i budowanie ich ekonomicznego potencjału. Za dobrą praktykę należy uznać powołanie i funkcjonowanie jednostek Uczelni, w szczególności CTT, ZRPAT oraz Zespołu.

4. Wykorzystywanie chronionej wiedzy przez Uczelnię, w tym transfer technologii do nauki i biznesu

Opis stanu faktycznego

4.1. Liczbę zgłoszonych oraz otrzymanych przez Uczelnię w latach 2011-2014 patentów na wynalazki, wzorów przemysłowych i użytkowych, zgłoszonych wynalazków, praw ochronnych i praw z rejestracji przedstawia zestawienie:

Opis	2011	2012	2013	2014
Zgłoszone w Urzędzie Patentowym RP przez PK wynalazki, których twórcami są pracownicy Uczelni	21	21	37	27
Zgłoszone w Urzędzie Patentowym RP przez PK wzory użytkowe i wzory przemysłowe, których twórcami są pracownicy Uczelni	3	4	3	8
Liczba patentów na wynalazki udzielonych przez UP RP na rzecz PK, których twórcami są pracownicy Uczelni	8	11	16	18
Liczba praw ochronnych i praw z rejestracji udzielonych przez UP RP na rzecz PK, których twórcami są pracownicy Uczelni	3	10	0	3

(dowód: akta kontroli str. 21-53)

Działania Uczelni podejmowane w celu komercjalizacji wyników badań zostały opisane w pkt.: 1.3, 1.4, 2, 3.1.1, 3.1.4, 3.1.5, 3.1.6 i 3.1.7 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W poddanym kontroli okresie Uczelnia, poprzez CTT, zawarła następujące umowy licencyjne:

- nr 13/2012 z 14 listopada 2012 r. na korzystanie z know how PK. Podpisanie tej umowy nie przyniosło Uczelni dochodów;
- nr PN-4/49/2013 z 1 marca 2013 r. na korzystanie z know how PK. Podpisanie tej umowy nie przyniosło Uczelni dochodów;

- nr PN-4/50/2013 z 23 kwietnia 2013 r. na korzystanie z know how PK. Podpisanie tej umowy przyniosło PK przychód w wysokości 60 tys. zł, przy jej podpisaniu oraz 3 147,63 zł (wartość 5% sprzedanych towarów wytworzonych na podstawie tego wynalazku).
- 8 umów licencyjnych, podpisanych 15 grudnia 2014 r. z Eltel K.M. Jarosz sp. j. Umowy podpisane z podmiotem, z którym wcześniej, 13 maja 2014 r., PK podpisała umowę na pomoc w stworzeniu przez jej pracownika wynalazku.

(dowód: akta kontroli str. 767-768)

Rektor wyjaśnił, że jedną z głównych przeszkód w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych przez uczelnię jest niskie zainteresowanie przemysłu nowymi innowacyjnymi rozwiązaniami. Problemem są również zapisy umów o współpracy zawieranych z przedsiębiorcami, niejednokrotnie ograniczające prawa uczelni do wykorzystania i upowszechniania wyników badań uzyskanych podczas realizacji wspólnego przedsięwzięcia (usługi badawczej, projektu badawczego), co uniemożliwia dalsze badania i znacznie ogranicza rozwój kadr. Uczelnia chcąc realizować usługi badawczo-rozwojowe zlecane przez podmioty zewnętrzne, pod presją zerwania umowy godzi się na niekorzystne rozwiązania ograniczające ją w zakresie dysponowania wynikami prac pracowników. Nierzadko finansowanie innowacyjnych badań uzyskuje się kosztem ograniczenia lub wręcz zawłaszczenia przez kontrahentów-przedsiębiorców praw do wyników badań, co w konsekwencji uniemożliwia dalszą ich komercjalizację.

(dowód: akta kontroli str. 776-777)

Dyrektor CTT wyjaśnił, że przeszkodą utrudniającą lub uniemożliwiającą komercjalizację objętych patentami wyników badań naukowych jest niskie zainteresowanie przemysłu możliwościami prezentowanymi w ofercie PK.

(dowód: akta kontroli str. 766)

Dyrektor MCNTiTM w odpowiedzi na pytanie, czy w okresie od 1 września 2011 r. do chwili obecnej MCNTiTM skomercjalizowało jakiegokolwiek technologie powstałe na PK oraz czy w jego ofercie komercjalizacyjnej są lub były technologie powstałe na PK wyjaśnił, że nie i było to spowodowane brakiem środków niezbędnych na dokończenie prac związanych z opatentowanym prototypem aparatu do biowspomagania, o które to środki złożono wniosek do NCBiR. Wskazał też, że konieczna jest zmiana zasad finansowania zaawansowanych prac badawczych. Pierwszeństwo w finansowaniu powinny mieć te projekty, które były finansowane poprzednio i zakończyły się opatentowaniem danej techniki lub technologii. Przyznanie środków finansowych, w tych przypadkach, jest niezbędne dla dalszego etapu wdrożeniowego i komercjalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 699-700)

4.2. Uczelnia nie prowadziła udokumentowanej analizy skuteczności ustalonych procedur ani ewaluacji podejmowanych działań w celu doskonalenia systemu zarządzania własnością intelektualną.

(dowód: akta kontroli str. 367)

Ocena cząstkowa

Przy ponaddziesięciokrotnym wzroście nakładów na ochronę własności intelektualnej w latach akademickich 2011/12 i 2013/14, przychody z transferu technologii spadły do 0 zł. W badanym okresie wskaźnik przychodów ze sprzedaży własności intelektualnej do kosztów poniesionych na jej ochronę był znacznie niższy niż 1, przy którym następuje zwrot poniesionych przez Uczelnię kosztów. Nie prowadzono także analizy skuteczności ustalonych procedur ani ewaluacji podejmowanych działań w celu doskonalenia systemu zarządzania własnością intelektualną. Przyczynami niskiego wskaźnika wdrożeń technologii stworzonych na PK, w okresie objętym kontrolą, jest niskie zainteresowanie nimi przez sektor przedsiębiorstw, co może świadczyć o niskiej atrakcyjności tej oferty lub też rozmijaniu się prowadzonych na niej badań z realnym zapotrzebowaniem komercyjnym.

Zaznaczyć jednak należy, że po okresie objętym kontrolą, czyli od października 2014 r. do momentu zakończenia kontroli Uczelnia zawarła 8 umów licencyjnych w związku z czym

pełna ocena efektów podejmowanych przez nią przedsięwzięć w nowych uwarunkowaniach organizacyjnych, stworzonych w latach 2011-2014, będzie możliwa dopiero w przyszłości.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, wnosi o zintensyfikowanie działań prowadzonych w zakresie transferu technologii Uczelni do nauki i biznesu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK Panu Rektorowi przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 31 marca 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

Kontrolerzy:

Dyrektor
Jolanta Stawska

Tomasz Gaweł
doradca ekonomiczny

Wojciech Zdasień
główny specjalista kontroli państwowej

¹¹ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.